

Місячний Економічний Моніторинг України

- Під час візиту в Україну Президента Російської Федерації Володимира Путіна було створено комісію "Путін-Ющенко".
- За результатами перших двох місяців року зростання реального ВВП уповільнилось до 5,5% дпр порівняно з 10,2% дпр протягом такого ж періоду минулого року.
- Імпорتنі тарифи на деякі екзотичні фрукти, білизну, взуття та побутову техніку суттєво зменшено.
- У 2004 році сальдо поточного рахунку платіжного балансу досягло історичного максимуму у 6,8 млрд. дол. США, або 10,4% ВВП.
- Доходи та видатки Бюджету на 2005 рік збільшено відповідно до 106 млрд. грн. та 114 млрд. грн.
- У березні споживчі ціни зросли на 14,7% дпр.
- Обов'язковий 50-відсотковий продаж валютних надходжень від здійснення експортних операцій скасовано.

**№4 (54)
квітень
2005**

Населення: 47,3 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 28,7%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 10,8%
Інвестиції/ВВП: 20,1%
Експорт: Росія 17%, ЄС 33%
Імпорт: Росія 35%, ЄС 32%

Політика: Створено комісію "Путін-Ющенко"

Президент Росії Володимир Путін у березні відвідав Україну. Під час зустрічей В. Путіна з Президентом України, Прем'єр-міністром, та Головою Верховної Ради обговорювалася низка питань, у тому числі співробітництво у енергетичній сфері, проблеми розбудови Єдиного економічного простору, співробітництво у військовій сфері. Президенти країн домовилися про створення комісії "Путін-Ющенко", діяльність якої здійснюватиметься на рівні рад національної безпеки обох країн та спрямовуватиметься на вирішення спільних проблем.

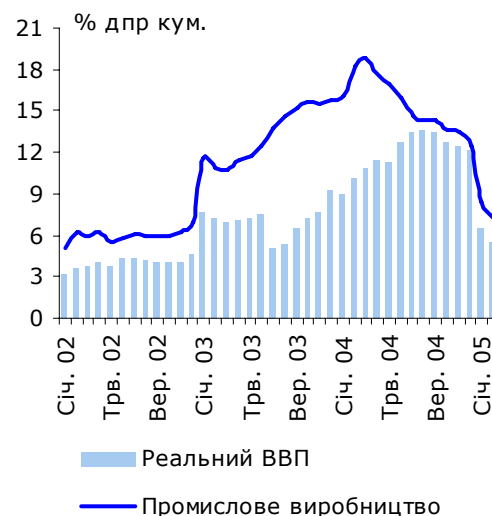
У березні Президент України Віктор Ющенко оголосив про арешт підозрюваних у вбивстві Георгія Гонгадзе, журналіста, якого було вбито за часів правління Леоніда Кучми. Основним питанням залишається виявлення замовників вбивства. Після отримання запрошення до прокуратури на допит у справі Г. Гонгадзе колишній міністр внутрішніх справ Юрій Кравченко був знайдений мертвим на своїй дачі. Офіційна версія смерті – самогубство. Колишній Президент Леонід Кучма та Голова Верховної Ради Володимир Литвин дали свідчення прокуратурі у цій справі. Крім того, Віктор Ющенко визнав, що Україна продала 12 крилатих ракет Х-55 до Ірану та Китаю у 2001 році. Радіус польоту цих ракет досягає 3,000 кілометрів, що викликало занепокоєння Японії та Сполучених Штатів стосовно витоку технологій, які можуть посилити позиції у ядерній сфері країн-покупців ракет.

Реальний сектор: Триває уповільнення темпів зростання ВВП

З початку 2005 року в країні триває уповільнення економічного зростання порівняно з темпами минулого року. За даними Держкомстату протягом перших двох місяців року реальний ВВП зріс на 5,5% дпр, що майже вдвічі менше, ніж минулого року. На додаток до зниження темпів зростання в обробній промисловості та транспорті відбулось також значне уповільнення зростання доданої вартості в оптовій та роздрібній торгівлі до 1,8% дпр, головним чином через скорочення обсягів оптової торгівлі. Більше того, темпи зростання доданої вартості у будівництві вже другий місяць поспіль залишаються від'ємними.

Промислове виробництво збільшилося на 7,3% дпр у січні-лютому, також демонструючи набагато помірніші темпи зростання, ніж у відповідному періоді минулого року. Уповільнення виробництва в обробній та добувній промисловості

Промислове виробництво та зростання реального ВВП

Джерело: Держ комстат

Інститут Економічних Досліджень та Політичних Консультаций
 вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
 Тел. (+38044) 278-6342
 Факс (+38044) 278-6336
 E-mail: institute@ier.kiev.ua
 http://www.ier.kiev.ua

лише незначною мірою було компенсовано зростанням у сфері виробництва та розподілу електроенергії, газу та води. Єдина галузь, яка розвивається швидше порівняно з попереднім роком, - це харчова промисловість, 17,4% дпр, зростання якої зумовлено підвищенням внутрішнього споживчого попиту, що триває.

Галузеві тенденції: Приватизаційні надходження на 2005 рік заплановані на рівні 6,98 млрд. грн.

Приватизація. Згідно закону про зміни до державного бюджету на 2005 рік, цього року приватизаційні надходження очікуються на рівні 6,98 млрд. грн. Досягнення запланованого обсягу буде можливим за умови приватизації декількох великих об'єктів, як "Укртелеком" та Одеський припортовий завод.

Законність минулорічної приватизації декількох підприємств продовжує вивчатись у судах. Справа металургійного комбінату "Криворіжсталь", найбільшого з підприємств, приватизація яких вивчається, знаходиться на розгляді у Господарчому суді. Інший позов щодо законності створення великого хімічного підприємства "Азот", 60% акцій якого були у минулому році придбані Worldwide Chemicals LLC (США), був розглянутий Печерським районним судом м. Києва, який вирішив, що підприємство було створено незаконно.

Зовнішній сектор: Україна зменшила імпорتنі мита на деякі товари

Парламент вніс зміни до Митного тарифу, якими запровадив значне скорочення ставок ввізного мита на деякі екзотичні фрукти, білизну, взуття та побутову техніку. Очікується, що ці заходи стимулюватимуть законний імпорту даних товарів та зменшать контрабанду. Зменшення ставок, ймовірно, лише незначною мірою погіршить баланс торгівлі товарами, оскільки ці товари складають дуже незначну частку загального імпорту країни, в якому домінують мінеральні продукти, товари машинобудування та хімічної промисловості.

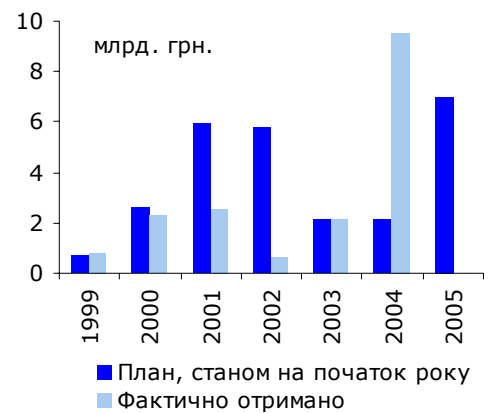
За даними НБУ, у 2004 році позитивне сальдо поточного рахунку платіжного балансу досягло історичного максимуму - 6,8 млрд. доларів США. Баланс торгівлі товарами становив 3,7 млрд. доларів США завдяки більш високим темпам зростання експорту порівняно з темпами зростання імпорту. Так, товарний експорт збільшився на 40,8% дпр у доларовому вимірі, тоді як імпорту зріс на 23,7% дпр. Поточні трансферти на рівні 2,6 млрд. доларів США стали другим важливим компонентом високого позитивного сальдо поточного рахунку. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) у 2004 році зросли на 20,4% дпр до 1,7 млрд. доларів США. Хоча загальний рівень ПІІ на душу населення в Україні досяг приблизно 180 доларів США, він все ще залишається одним з найнижчих серед країн Центральної та Східної Європи.

За даними Держкомстату, у січні 2005 року темпи зростання торгівлі товарами значно уповільнилися. Експорт товарів збільшився на 16,0% дпр у доларовому виразі порівняно з майже 43,0% дпр зростання у січні 2004 року, головним чином через скорочення експорту в Європу. В той же час імпорту зріс лише на 4,0% дпр після 29,0% дпр темпів зростання на початку минулого року, завдяки, головним чином, зменшенню імпорту мінеральних продуктів з країн СНД.

Фіскальна політика: Бюджет на 2005 рік значно збільшено

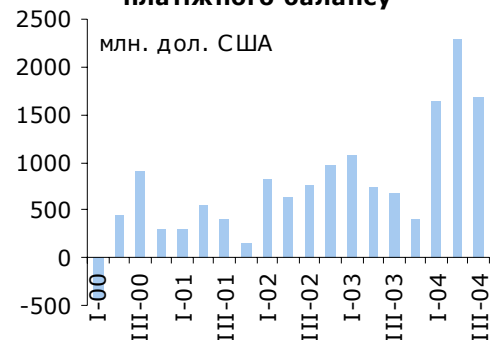
Згідно закону про зміни до Державного бюджету на 2005 рік, нещодавно підписаного Президентом, заплановані доходи Державного бюджету збільшено до 106 млрд. грн., а видатки до 114 млрд. грн. В результаті дефіцит бюджету склав 7 млрд. грн. (1,6% ВВП). Видатки було збільшено на 19 млрд. грн. головним

Надходження від приватизації

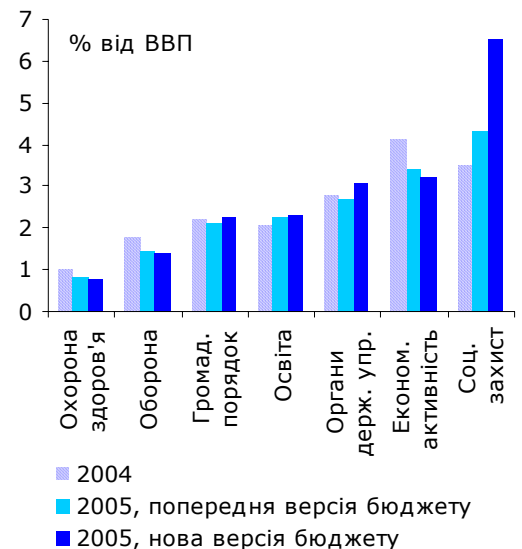
Джерело: Державне казначейство

Сальдо поточного рахунку платіжного балансу

Джерело: НБУ

Розподіл витрат бюджету

Джерело: Державне казначейство

чином внаслідок підвищення соціальних трансфертів. Зокрема, додаткові трансферти Пенсійному фонду та місцевим бюджетам складають 55% та 16% від цієї суми. Підвищенню видатків відповідає збільшення доходів на 20 млрд. грн., які планується отримати за рахунок переглянутих макроекономічних показників (36%), скасування пільг та перегляду законодавства (42%) та збільшення доходів від державних монополій (20%). Але питання про отримання всієї суми запланованих доходів залишається відкритим, оскільки запровадження затверджених заходів може призвести до пригнічення економічної активності в країні. Більш того, збільшені видатки спрямовуються переважно на споживання, в той час як інвестиційну складову бюджету зменшено, а це, в свою чергу, створює макроекономічні ризики, пов'язані з високою інфляцією та уповільненням економічного зростання.

Соціальна політика: Соціальні видатки зростають

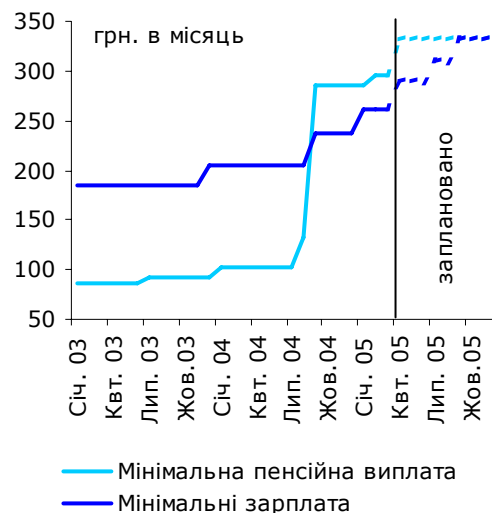
Зміни до Державного бюджету на 2005 рік передбачають стрімке зростання соціальних видатків, перш за все, пов'язаних із підвищенням пенсій, мінімальної заробітної плати та різних видів соціальної допомоги. Заплановані соціальні видатки дозволять виконати нещодавно прийняті законодавчі рішення, відповідно до яких мінімальна пенсія складає 332 грн. в місяць, що дорівнює прожитковому мінімуму, встановленому для осіб, які втратили працездатність. Також планується диверсифікувати виплату пенсій відповідно до трудового стажу, що сприятиме відновленню стимулів для населення брати участь в обов'язковому державному пенсійному страхуванні. Крім того, в бюджетному секторі буде запроваджено єдину тарифну сітку, а мінімальну заробітну плату буде поступово підвищено до тих самих 332 грн. до вересня 2005 року. Підвищення соціальних виплат покращить рівень життя населення в короткостроковому періоді, але створить інфляційний тиск, який може нівелювати всі здобутки.

Монетарна політика: Темпи зростання споживчих цін пришвидшилися

У березні споживчі ціни зросли на 14,7% дпр, випереджаючи динаміку минулих місяців. Велику частку інфляції можна пояснити інфляційними очікуваннями виробників, які вже сьогодні підвищують ціни на свою продукцію, передбачаючи прискорення інфляції у найближчому майбутньому. Додатковий інфляційний тиск буде відчуватись з боку попиту, оскільки значний обсяг бюджетних коштів буде спрямовано малозабезпеченим верствам населення. Зважаючи на ці тенденції, на кінець цього року зростання цін прогнозується нами на рівні 14-15% дпр.

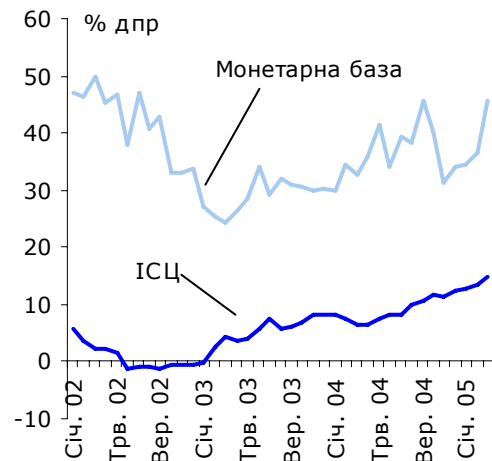
У березні рівень зростання грошової бази та грошової маси склав відповідно 45,5% та 38,6% дпр. Зростання грошових агрегатів відбулось за рахунок відновлення притоку депозитів до банківської системи та інтервенціями НБУ на валютному ринку, спрямованими на стримання різкого зміцнення курсу гривні. Надлишок іноземної валюти виникає завдяки позитивному сальдо торгового балансу та, меншою мірою, завдяки притоку капіталу, викликаного зростаючим інтересом іноземних інвесторів до внутрішніх державних облігацій. Скоріше за все нещодавня відміна обов'язкового продажу 50% валютних надходжень експортерами призведе до уповільнення темпів зростання монетарних агрегатів. До того ж монетарна політика може стати більш жорсткою, якщо НБУ вирішить прискорити зміцнення гривні.

Мінімальна пенсійна виплата та мінімальна зарплата

Джерело: Законодавчі акти України

Динаміка монетарної бази та індекса споживчих цін

Джерело: Держ комстат, НБУ

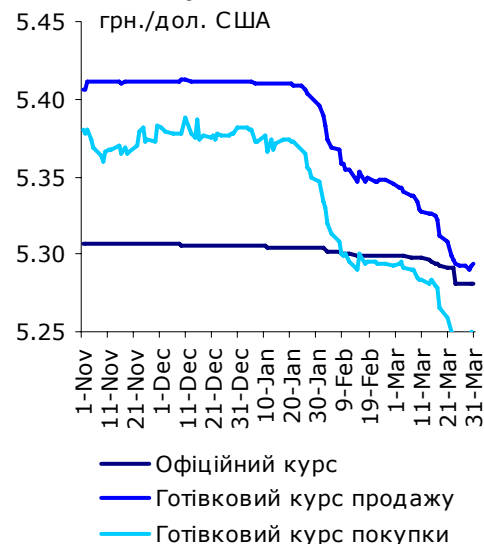

Фінансові ринки: Скасовано 50-відсотковий продаж валютних надходжень від здійснення експортних операцій

Валютний ринок. Кабінет міністрів та НБУ спільним рішенням відмінили обов'язковий 50-відсотковий продаж валютних надходжень від експортних операцій. Це обмеження було запроваджено під час фінансової кризи 1998 року з метою зменшення девальваційного тиску на гривню. Відповідно до офіційної версії уряду, відміна обмеження допоможе стримати інфляцію. Однак зменшення надлишку іноземної валюти, що може виникнути внаслідок цього рішення, та відповідне уповільнення темпів зростання грошових агрегатів, несуттєво вплине на ціни, оскільки дуже мала частина коштів, які НБУ випускає при купівлі іноземної валюти, потрапляє на споживчий ринок.

Ринок державних зобов'язань. З початку 2005 року вартість внутрішніх державних запозичень поступово зменшувалась. У березні доходність державних облігацій (ОВДП), розміщених на первинному ринку, скоротилась до 6.74% річних порівняно з 9.82% річних у лютому та близько 11% протягом 2004 року. Зниження доходності можна пояснити різким збільшенням попиту на державні облігації внутрішньої позики з боку міжнародних інвесторів. Відповідно до інформації Міністерства фінансів міжнародні інвестори придбали 60% облігацій під час останнього розміщення. Загалом, портфель ОВДП міжнародних інвесторів складає 2 млрд. грн., або 37% суми всіх ОВДП, що знаходяться в обігу. Очікується, що попит на ОВДП буде залишатися високим, що сприятиме підтриманню низької доходності.

Динаміка обмінного курсу
грн./дол. США

Економічні Тенденції		IV кв 03	I кв 04	II кв 04	III кв 04	IV кв 04	Грд.	Січ.	Лют.	Бер.
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	12,1	12,3	13,2	14,2	6,5	4,5	...
Зростання ВВП (реальне, кум.)	% дпр	9,4	12,3	12,8	13,4	12,1	12,0*	6,5*	5,5	...
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	15,8	18,8	15,9	14,4	12,5	12,5	8,4	7,3	...
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	-10,2	-4,0	-1,5	24,8	19,4	19,1	3,7	3,5	...
ІСЦ	% дпр	8,2	6,6	8,0	10,7	12,3	12,3	12,6	13,3	14,7
ІВЦ	% дпр	11,1	18,4	22,4	23,3	24,1	24,1	22,6	22,3	22,0
Експорт (дол. США, кум.)***	% дпр	24,0	38,8	42,7	39,8	37,2	41,6"	16,0"
Імпорт (дол. США, кум.)***	% дпр	28,7	32,6	29,6	26,6	26,0	26,0"	4,0"
Торгівельний баланс товарами (кум.)	млрд. дол. США	-0,27	0,77	2,23	2,91	3,74	3,68"	0,68"
Поточний рахунок, на кінець періоду	млрд. дол. США	2,89	1,67	4,01	5,78	6,80	x	x	x	x
Поточний рахунок (кум.)	% ВВП	5,9	14,3	15,5	13,1	10,4	x	x	x	x
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	6,94	7,92	9,63	12,11	9,52	9,52	10,10	10,94	11,95
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	30,2	32,7	34,2	45,7	34,1	34,1	34,5	36,4	45,5
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	17,9	17,2	16,6	17,0	17,9'	17,9'	18,1	16,8	17,0
Обмінний курс, середній	дол. США	5,33	5,33	5,33	5,31	5,31	5,31	5,30	5,30	5,29
Обмінний курс, середній	євро	6,34	6,67	6,42	6,49	6,88	7,11	6,98	6,89	6,98

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки

¹ Станом на 24 грудня 2004 року

" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: Держкомстат), кварталні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)

* Місячні показники не враховують регулярні кварталні перегляди ВВП

** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)

*** Зростання у доларовому виразі

Основні Економічні Показники		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Номинальний ВВП	млрд. грн.	93,4	102,6	130,4	170,1	204,2	225,8	264,2	345,9 ^c
Номинальний ВВП	млрд. дол. США	50,2	41,9	31,6	31,2	37,8	42,6	49,5	65,1 ^e
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	-3,0	-1,9	-0,2	5,9	9,2	5,2	9,4	12,1 ^e
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	-0,3	-1,0	4,0	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	-1,9	-9,6	-6,9	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,1
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	15,9	10,6	22,7	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	10,1	20,0	19,2	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	7,7	13,2	31,5	20,9	8,6	3,1	7,8	20,4
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	5,0	35,4	15,7	20,8	0,9	5,7	11,2	24,1
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	0,0	-13,4	-7,9	17,9	9,5	10,7	24,0	37,2
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	2,0	-14,0	-19,1	18,9	14,1	4,9	28,7	26,0
Поточний рахунок	млрд. дол. США	-1,3	-1,3	0,9 ^o	1,2 ^{oo}	1,4	3,1	2,9	6,8
Поточний рахунок	% ВВП	-2,7	-3,1	2,9 ^o	3,8 ^{oo}	3,74	7,7	5,9	10,4
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,7	0,5	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	2,4	0,8	1,1	1,5	3,1	4,42	6,94	9,52
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-6,8	-2,7	-2,1	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,4
Загальний державний борг	% ВВП	30,3	49,4	61,4	45,2	36,3	34,3	29,45	24,7
Зовн. борг (загальний)	% ВВП	19,4	38,4	49,9	33,0	26,0	24,6	17,3	18,6
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	44,6	21,9	39,3	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1
Обмінний курс, середній	дол. США	1,86	2,45	4,13	5,44	5,37	5,33	5,33	5,31
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	1,90	3,43	5,07	5,44	5,30	5,33	5,33	5,31
Обмінний курс, середній	євро	2,11	2,77	4,39	5,03	4,81	5,03	6,02	6,62
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	2,11	4,02	5,20	5,10	4,67	5,53	6,66	7,22

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, IFS, власні розрахунки

* Показник розрахований за новою методологією, що застосовується з 2002 року.

"Мінус" означає дефіцит бюджету

^o Вартість товарів, переданих у власність Росії згідно з міжурядовою угодою про розподіл Чорноморського флоту, підписаною у травні 1997 року, на загальну суму 726 млн. дол. США не врахована

^{oo} Вартість авіакомплексів, переданих у власність Росії як частина боргу за газ згідно з міжурядовою угодою, підписаною у жовтні 1999 року, на загальну суму 274 млн. дол. США не врахована

^e Попередня оцінка Держкомстату

Скорочення

дпк до попереднього кварталу

дпр до попереднього року

дпм до попереднього місяця

кум. кумулятивно